56

ವೀರರಮಣಿ

ಕರ್ಮದೇವಿ

(ಐತಿಹಾಸಿಕ)

★

ಕತೆಗಾರರು:

ಶ್ರೀ। ಕೆ. ಎಸ್. ಶರ್ಮ, ವಿಶಾರದ,

ಕಾಸರಗೋಡು.

1955.

ಒಂದಾಣೆ ಮಾಲೆ

ಒಂದಾಣೆ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ

— ಈ ವರೆಗೆ ಪ್ರಕಟವಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳು —

೧. ‡ಕೆಪ್ಪಟರಾಯ (ವಿನೋದ ಕಥೆ) ದಿ। ಎಂ. ಎನ್. ಕಾಮತ್.
೨. ‡ನಾರೀಶ್ವರರು (ಏಕಾಂಕ ಪ್ರಹಸನ) ಶ್ರೀ। ಕುಡ್ವಿ ವಾಸುದೇವ ಶೆಣೈ.
೩. ‡ಕಳ್ಳನಿಗೆ ಸಂಭಾವನೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಥೆಗಳು ಶ್ರೀ। ಎಲ್. ಎಸ್. ನಾಯಕ್.
೪. ‡ಸದ್ರಿ ಸುಬ್ಬ (ಏಕಾಂಕ ಪ್ರಹಸನ) ದಿ। ಎಂ. ಎನ್ ಕಾಮತ್.
೫. ‡ಅದ್ಭುತ ತ್ಯಾಗ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಥೆಗಳು ವೈದ್ಯಗುರು ಎಂ. ಆರ್. ಭಟ್.
೬. ಚುನಾವಣೆ ಅರ್ಥಾತ್ ಬನಾವಣೆ (ಏಕಾಂಕ ಪ್ರಹಸನ) ಕುಡ್ವಿ ವಾಸುದೇವ ಶೆಣೈ.
೭. ‡'ಬೀಡಿ ಸೇದಬೇಡಿ' ಮತ್ತು 'ಆ ಮಗು' (ವಿನೋದ ಕಥೆಗಳು) ದಿ। ಎಂ.ಎನ್.
೮. ‡ಇಂಗ್ಲಿಷ್–ಕನ್ನಡ ಅರ್ಥಕೋಶ (ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದಿಂದ) [ಕಾಮತ್.
೯ ‡ಲಂಚಕ್ಕೆ ಸಂಚಕಾರ ಡಾ। ಎಸ್. ಪಿ. ಭಟ್.
೧೦. ‡ಟಿಶ್ಯೂ ಔಷಧಿಗಳ ಕೈಪಿಡಿ. ಶ್ರೀ। ಪಿ. ಎಸ್. ವೆಂಕಟಕೃಷ್ಣರಾವ್.
೧೧ ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ (ತೃತೀಯ ಮುದ್ರಣ).
೧೨. ಜೀವದ ಮೌಲ್ಯ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಥೆಗಳು ಶ್ರೀ। ಎಲ್. ಎಸ್. ನಾಯಕ.
೧೩ ಸತ್ತವನ ಸೇಡು ಮತ್ತು ಇತರ ಕಥೆಗಳು ಡಾ। ವಿ. ಆರ್. ಭಟ್.
೧೪. "ವೆಂಕಟನ ಸಂಕಟ" (ಏಕಾಂಕ ಪ್ರಹಸನ) ಮತ್ತು ಎರಡು ಕಥೆಗಳು
೧೫. ಬಾಬಿಗೆ ಬಾಸಿಂಗ (ಏಕಾಂಕ ಪ್ರಹಸನ) ಶ್ರೀ। ಕುಡ್ವಿ ವಾಸುದೇವ ಶೆಣೈ.
೧೬. ವೇಣೂರಿನ ಗತವೈಭವ ದಿ। ಪಂಡಿತ ಲೋಕನಾಥ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು.
೧೭. ಒಗಟುಗಳು (ದ್ವಿತೀಯ ಮುದ್ರಣ) ಶ್ರೀ। ಟಿ. ಚಂದ್ರರಾಜ ಸೆಟ್ಟಿ.
೧೮. ಜಗಳಗಂಟಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಥೆಗಳು ವೈದ್ಯಗುರು ಎಂ. ಆರ್. ಭಟ್.
೧೯. ರಥೋತ್ಸವ.
೨೦. ಕರಿನಾಯಿ ಮತ್ತು ಮುಪ್ಪು ದಿ। ಎಂ. ಎನ್. ಕಾಮತ್.
೨೧. ‡ಭಾರತದ ಮಹಾನಗರಗಳು (ಪ್ರಥಮ ಭಾಗ) ಶ್ರೀ। ಟಿ. ಚಂದ್ರರಾಜ ಸೆಟ್ಟಿ.
೨೨. ತಿರುಕ್ಕುರಲ್ ಶ್ರೀ। ಡಿ. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ, ಎಡ್ವೊಕೇಟ್.
೨೩. ಸೂರ್ಯನ ಸಂಸಾರ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಥೆಗಳು ಶ್ರೀ। ಬಿ. ಶಂಕರ ಭಟ್.
೨೪. ‡ಭಾರತದ ಮಹಾನಗರಗಳು (ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಗ) ಶ್ರೀ। ಟಿ. ಚಂದ್ರರಾಜ ಸೆಟ್ಟಿ.
೨೫. ಧೈರ್ಯ ಮತ್ತು ಇತರ ಸತ್ಯ ಕಥಾನಕಗಳು ಶ್ರೀ। ಎಲ್. ಎಸ್. ನಾಯಕ.
೨೬. ‡ಮಾರಾವತಾರ (ಏಕಪಾತ್ರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಬಂಧ) ಶ್ರೀ। ಜಿ.ಆರ್.ಪಾಂಡೇಶ್ವರ.
೨೭. ಹಾಸವಿಲಾಸ (ಆರಿಸಿ ತೆಗೆದ ನಗೆಹನಿಗಳು) ಶ್ರೀ॥ ಕುಡ್ವಿ ವಾಸುದೇವ ಶೆಣೈ.
೨೮. ಸತ್ಯವಂತ ಬಾಬಿ [ಏಕಾಂಕ ಪ್ರಹಸನ] ಶ್ರೀ। ಕುಡ್ವಿ ವಾಸುದೇವ ಶೆಣೈ.
೨೯. ಜಾಣ್ಮೆಯ ಒಗಟುಗಳು ಡಾ। ಎಸ್. ಪಿ. ಭಟ್.
೩೦. ಜಾತಕ ಕಥೆಗಳು ಶ್ರೀ। ಎಂ. ಸುಬ್ರಾಯನ್.

(17ನೇ ಪುಟಕ್ಕೆ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ.)

ವೀರ ರಮಣಿ–ಕರ್ಮದೇವಿ

ಎರಡು ಮಾತು.

ಆದರ್ಶ ವೀರಮಹಿಳೆಯೊಬ್ಬಳ ಜೀವನೇತಿವೃತ್ತವಿದು. ಭಾರತದ ವೀರನಾರಿಯರ ಧೈರ್ಯ, ಶೌರ್ಯ-ತ್ಯಾಗಗಳೆಂದರೆ ಅಸ್ಸಾದೃಶವು. ವೇದ ಕಾಲದಿಂದಲೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪುರೋಗಮನದಲ್ಲಿ ದತ್ತಚಕ್ಷುಷಿಯರಾದ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಾರಿದ ನೀತಿ, ನಡೆದ ದಾರಿ ಸ್ತ್ರೀ ಸಮಾಜವೆಂದಲ್ಲ ಪುರುಷ ಸಮಾಜವೂ ಕಣ್ಣರಳಿಸಿ ಕಾಣಬೇಕಾದ ಸತ್ಯ ಚಿತ್ರ. ಭಾರತದ ಚರಿತ್ರೆ, ವೀರನಾರಿಯರ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ, ಶೀಲಸಂರಕ್ಷಣೆ ಇವು ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕವಾಗಿ, ಸಾರ್ವದೇಶಿಕವಾಗಿ ನೆಲೆನಿಲ್ಲುವ ಅಣಿಮುತ್ತುಗಳು.

ಅಂತಹ ಅಣಿಮುತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ—ಇತಿಹಾಸಯುಗದಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಿ—ತೊಳಗಿದ ಒಂದನ್ನಾರಿಸಿ ಇಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಐದು ಪರಿಚ್ಛೇದಗಳ ಒಗ್ಗೂಟದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದ ಈ ಚಿತ್ರ ಒಂದೇ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಜೀವ ಕುಸುಮಗಳು.

ವಾಣೀಮಂದಿರ,
ಕಾಸರಗೋಡು.

ಕೆ. ಎಸ್. ಶರ್ಮ, ವಿಶಾರದ.

ವೀರರಮಣಿ—

"ಕರ್ಮದೇವಿ"

೧

ಶೀಲಸಂವರ್ಧನೆಯೆ ಜೀವನದ ಪರಮೋನ್ನತಿ!
ಮನೋದಾರ್ಢ್ಯ—ಆತ್ಮಕಲ್ಯಾಣಗಳೇ ಅದರ ನೆಲೆಗಟ್ಟು!!
ಇವು ಮೃತ್ಯುವಿನ ಮುಂದೆಯೂ ಬೆರಗಿ ಬೆದರಲಾರವು!!!

"ಬದುಕು ಶಾಶ್ವತವಲ್ಲ ಆದರೆ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡ ಸತ್ಸೇವೆ, ಬಲಿದಾನ, ಚರಿತ್ರಶುದ್ಧಿ ಇವು ನೆಲೆನಿಲ್ಲುವ ನಂದಾದೀಪದ ಉಜ್ವಲ ಜ್ವಾಲೆಗಳು. ಸಮಾಜದೊಡನೆ ಜನ್ಮಭೂಮಿಯನ್ನೇ ಬೆಳಗುವ ದೀಪವರ್ತಿಕೆ; ಹೆಚ್ಚೇನು? ಜನಿಸಿದ ನಾಡಿನೊಡನೆ ಜನನಪಿತೃ ವಂಶವನ್ನು ತುಂಬುವ, ತುಂಬಿ ಬೆಳಗುವ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಾಲೆ. ಇಂತಹ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಕರ್ಮಾನುಬಂಧಿಯಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುವ ಜೀವಭಾವ ಲಹರಿ ತೇಲಬೇಕು. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಸತ್ಯದ ಮುಂದೆ, ಜೀವನಸಾಫಲ್ಯದ ಮುಂದೆ, ಚರಿತ್ರೋದ್ಧಾರದ ಮುಂದೆ—ಕ್ಷಣಿಕವಾದ ಮರಣವನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಮನೋದಾರ್ಢ್ಯ ಬರಬಹುದು. ಇದರ ಗತಿ ಏಕಮುಖವಾಗಿ ಹರಿದಾಗ ಸ್ವಜೀವನ ಕಲ್ಯಾಣವೂ, ಬಹುಮುಖವಾಗಿ ಹರಿದಾಗ ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣವೂ ಸಾಗುವುದು. ಈ ಉಭಯ ಗತಿಯಲ್ಲೂ ಹಿರಿತನವಿದೆ.

ಪವಿತ್ರ ಭಾರತದ ಅಮರೇತಿಹಾಸವೆಂದರೆ, ಅದು ವೀರಜನನಿಯರ ವೀರರಮಣಿಯರ ಉದಾತ್ತಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಶುಭ ಸಂಧಿಗಳ ಒಗ್ಗೂಟವು. ನಾಮಮಾತ್ರದಿಂದ ಅಬಲೆಯರಾದರೂ— ಕಾರ್ಯರಂಗದಲ್ಲಿ, ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ ಪರಿಪಾಲನೆಯಲ್ಲಿ, ಸ್ವಚಾರಿತ್ರ್ಯ ಮಹೋನ್ನತಿ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ—ಶಬಲೆಯರೆನ್ನಿಸಿಕೊಂಡು ಮೆರೆದ ಭಾರತ

ರಮಣಿಯರು ಇಡಿಯ ಭಾರತವನ್ನು ಲೋಕಾದರ್ಶವನ್ನಾಗಿ ನೀಡಿ ಅಳಿವಿರದ ಉಳಿವಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿರುವರೆನ್ನಬೇಕು. ಈ ವೀರ ಮಹಿಳೆಯರ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಜೀವನನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ನಿಟ್ಟಿಸಿದ ಸಮಾಜ—ಬೆರಗಾದಂತೆ—ಸ್ತ್ರೀ ಸಮಾಜವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆವ, ಅವಮತಿಯೆಸಗುವ ಪಂಗಡವನ್ನು ನಿಟ್ಟಿಸಿ ಅವರ ಅಜ್ಞತೆಗಾಗಿ ಮರುಗಬೇಕು. ಅಂತೂ ಅದೊಂದು ಸುವರ್ಣ ಯುಗ. ಮಾನನೀಯ ಯುಗ. ವಂದನೀಯ ಶುಭಪರ್ವ ಸಂಧಿ! ಇಂತಹ ಒಂದು ಅಪೂರ್ವ ಯೋಗಕ್ಕೆ ಕಾರಣಳಾಗಿ ಭಾರತ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವನಾಮಧೇಯವನ್ನು ಸುವರ್ಣಾಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಖಚಿತಗೊಳಿಸಿದ ವಳೇ ವೀರರಮಣಿ ಕರ್ಮದೇವಿ!—

o o o o o o o o

ಅದೊ, ಅದೇ ಆ ಪವಿತ್ರಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವ 'ಕರ್ಮಸರೋವರ'. ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ಭಯಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಸುವಾಸಿನಿಯರು ಹೂಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಹರಿವಾಣವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಸಾಗುತ್ತಿರುವರೆಲ್ಲಿಗೆ? ಅದುವೆ ಸರೋವರದ ದಿವ್ಯಸನ್ನಿಧಿಗೆ—ನೆನಹಿನಿಂದ ಮರೆಯಾಗದ, ನೆನಹಿನೊಡನೆ ಜೀವನವನ್ನು ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುವ, ಪಾವಿತ್ರ್ಯದೊಡನೆ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವನ್ನೂ ಬೆಳಗುವ—ಆ ಸರೋವರದ ಪುಣ್ಯ ಜಲವನ್ನು ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದರ್ಚಿಸಿ, ಮಿಂದು ಪುನೀತರಾಗಿ, ಆ ಪುಣ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ವಂದಿಸಿ ಹಿಂತಿರುಗುವ ಆ ಮಹಿಳೆಯರ ಭಕ್ತಿಪೂರಿತ ಹೃದಯವೇ ಅದರ ಇತಿವೃತ್ತವನ್ನು ಸಾರುವುದು. ಆ ಇತಿವೃತ್ತಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಅದೋ ಅಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತ ದಿವ್ಯ ಸಮಾಧಿಯಿದೆ. ಅದುವೆ ತನ್ನ ಪತಿದೇವನೊಡನೆ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಮನೋದಾರ್ಢ್ಯತೆಯಿಂದ ವೀರಚಿತೆಯನ್ನೇರಿದ ಕರ್ಮದೇವಿಯ ಭವ್ಯ—ಇತಿವೃತ್ತ.

೨

ರಾಜಪುತ್ರಸ್ಥಾನದ, ದೃಢನಿಶ್ಚಯವಿಭೂಷಿತವಾದ ಪವಿತ್ರವಾದೊಂದು ರಾಜವಂಶ. ಈ ರಾಜವಂಶವನ್ನು ಅಪೂರ್ವ ಸುಗಣಗಳಿಂದ ಲಂಕರಿಸಿ, ಹೆಶ್ತ್ರೊಡಲ ಕೀರ್ತಿಯೊಡನೆ, ಹೊಕ್ಕಮನೆತನದ ಹಿರಿತನ ವನ್ನೂ ಕಾಡು ಮೆರೆದ ಕರ್ಮದೇವಿ – ಮಾಣಿಕ್ಯರಾಜ – ಶೀಲಾದೇವಿ

ಯುವರ ಒಲವಿನ ಕುವರಿಯಾಗಿ ಅದೊಂದು ಶುಭದಿನದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದಳು. ಬಹುಕಾಲದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಂದ, ದಂಪತಿಗಳ ನಿರಂತರವಾದ ವ್ರತೋಪಾಸನೆಯಿಂದ ಜನಿಸಿದ ಆ ಕುವರಿಯು, ತಾನು ಜನಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೆ ಮನೆಯ ಬೆಳಕನ್ನು ಬೆಳಗಿಯೆ ರೂಪುದೋರಿದಳು. ಅರ್ಥಾತ್ ಆ ಹೆತ್ತೊಡಲ ದುಃಖ ಮರೆಯಾಗಿ— ಜೀವನೋಲ್ಲಾಸವು ಬದುಕಿನ ನಾನಾ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ನುಸುಳಿ ನುಸುಳಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿತು. ಹೆತ್ತೊಡಲು ಧನ್ಯವಾಯಿತು. ಚಂದ್ರಲೇಖೆಯಂತೆ ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಬಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಕರ್ಮದೇವಿಯ ಬಾಲಹೃದಯವನ್ನು ಆ ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ತಮ್ಮ ವಂಶಕ್ಕನುಗುಣವಾದ ವೀರಚರಿತ್ರೋಪದೇಶದಿಂದ ದೃಢತೆಗೆರವಾಗಿಸಿದರು. ಪುಣ್ಯಫಲಸ್ವರೂಪಿಣಿಯಾಗಿ ಬಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಆ ಬಾಲೆ ತಂದೆತಾಯಿಗಳೀಯುವ ವೀರಕಥೆಗಳನ್ನೂ, ಪುರಾಣ ಕಥೆಗಳನ್ನೂ ಮನಬಂದಂತೆ ಹೀರಿ ದೃಢಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದಳು. ಸ್ವದೇಹದ ಪೂರ್ಣ ವಿಕಾಸವನ್ನು ಪ್ರಕೃತಿಯ ವಿಲಾಸದಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ನಲಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದ, ಉದಾತ್ತ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಮಾನಸಿಕ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆರವಾಗಿಸಿ ಮುಂದಡಿಯಿಡುತ್ತಿದ್ದ, ಆ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿನಿ, ಸೌಂದರ್ಯ ಪೀಯೂಷವಾಹಿನಿ–ಕರ್ಮದೇವಿ ಯೌವನದ ಮೊದಲಹಂತವನ್ನೇರಿ ನಿಂತಳು! ಮಗಳ ಭವ್ಯಭಾವಿಯನ್ನಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ದಂಪತಿಗಳು ತಾವು ಬೆಳಸಿ ಸಾಕಿದ ಆ ಲತೆಯನ್ನು ಉಚಿತವಾದೊಂದು ವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ಆಶಿಸಿದರು. ಆಶೆಯು ಕುಡಿಯಿರಿಸಿ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿತು.

ಅದೊಂದು ಪೂರ್ಣಿಮಾ ರಾತ್ರಿ. ಕರ್ಮದೇವಿ ಎಂದಿನಂತೆ ತನ್ನ ಮಾತೆಯುಸುರಿದ ವೀರಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ತನ್ನ ಶಯನ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ನಿದ್ರಾಂಗನೆಯ ವಶವಾಗಿದ್ದಳು. ಆ ಸುಖನಿದ್ರೆಯು ಒಂದು ಸಂಧಿಯಲ್ಲೇ ಆಕೆ ಮನೋಜ್ಞವಾದೊಂದು ಸ್ವಪ್ನರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾಲಿರಿಸಿದ್ದಳು. ಕರ್ಮದೇವಿ ತಾನೀವರೆಗೆ ತಿಳಿದ ವೀರಕಥೆಗಳ ವೀರನಾಯಕ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಸಮಗ್ರತೆಯು ಎರಕವಾಗಿ ನಿಂತ ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ಉದಾತ್ತ ಗಂಭೀರ ಯುವಕನ ಸುಂದರ ರೂಪವನ್ನು ನಿಟ್ಟಿಸಿದಳು. ತನ್ನೆದುರು ನಿಂತು— ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಅಂಜಲಿಯನ್ನೊಡ್ಡಿ ತನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನರಿತು ದಿಙ್ಮೂಢೆಯಾದಳು. ಆದರೇನು? ತನಗರಿಯದೇನೇ

ಮುಂದೆ ಸಾಗಿ ಆ ಯುವಕನ ಪಾದತಲದಲ್ಲಿ ಮಣಿದಳು; ತುಂಬಿದ ಕೈಗಳಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿದ ತರುಣನು ಆಕೆಯನ್ನೊಮ್ಮೆ ನಿಟ್ಟಿಸಿ—ತನ್ನನ್ನು ಧನ್ಯನಾದೆನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಕೇಳಿದಳು. ರೋಮಾಂಚಿತ ಶರೀರದಿಂದ, ಅನವರತ ಸ್ರವಿಸುವ ಸ್ನೇಹ ಜಲದಿಂದ ಒದ್ದೆಯಾದ ಆಕೆ ಆ ಯುವಕನ ಮುಖವನ್ನು ನಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆಯೆ—ಸಿಡಿದ ಸಿಡಿಲೊಂದು ಕರ್ಮದೇವಿಯನ್ನು ಆ ಸುಂದರ ಸ್ವಪ್ನಲೋಕದಿಂದ ಈಚೆಗೆ ತಂದು ಕಣ್ತೆರೆಯಿಸಿತು. ಎಚ್ಚತ್ತ ಕರ್ಮದೇವಿ, ಕೆಲವು ಎಣಿಕೆಗಳ ವರೆಗೆ ನಿಶ್ಚಲಳಾಗಿದ್ದು—ಪುನಃ ಜಾಗೃತಲೋಕದ ಭಾವನೆಗೆ ಬಂದು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಪರಿಚಿತ ರೂಪದ ಹುಡುಕಾಟಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದಳು. ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ವಿಚಾರವು ಬಗೆಹರಿಯದಿರಲು ತನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲೇ ಸುಖ ನಿದ್ರೆಗೆಳವಾಗಿ ಬಾಳಿನ ಬೇಸರಿಕೆಯನ್ನೇ ಮರೆತ ಸಖಿ ಅಮಲೆಯನ್ನೊಮ್ಮೆ ನಿಟ್ಟಿಸಿ—ಹೇಗೆ ಹೇಗೋ ಆ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಾಗಿಸಿದಳು............

ಮರುದಿನದ ಮಾತು. ಕರ್ಮದೇವಿ ತನ್ನ ಗತ ರಾತ್ರಿಯ ಸ್ವಪ್ನವನ್ನೇ ಮೆಲುಕುಹಾಕುತ್ತ ಸಖಿ ಅಮಲೆಯೊಡನೆ ಮಹಡಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರಲು, ತನ್ನ ತಂದೆಯ ವಾಸಗೃಹದಿಂದ ಗಂಭೀರವಾದ ನಡೆಯೊಡನೆ ಸಾಗುವ ಒಬ್ಬ ವೀರಕುಮಾರನನ್ನೇ ನಿಟ್ಟಿಸಿದಳು. ಎಷ್ಟೋ ಕಾಲದಿಂದ, ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ಈ ರೀತಿ ಅನೇಕರು—ಇಲ್ಲವೆ ಅದೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹಾದು ಹೋದುದನ್ನು ಆಕೆ ಕಂಡಿರಬಹುದಾದರೂ ಇಂದೇಕೋ ಆಕೆಯ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಆ ನಡೆಯೊಂದು ವಿಚಿತ್ರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ಅಮಲೆ ರಾಜಕುಮಾರಿಯ ಅಲಂಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಪುಷ್ಪಮಾಲೆಯನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನರಿತ ಕರ್ಮದೇವಿ ಕುಳಿತಲ್ಲಿಂದೆದ್ದು ಮಹಡಿಯ ಬದಿಗೆ ಸರಿಯುವುದೂ, ಆಗಲೇ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಆ ಯುವಕ ಮೊಗವೆತ್ತಿ ಮೇಲೆ ನೋಡಿ ಒಡನೆ, ತಲೆಗುತ್ತಿ ಮುನ್ನಡೆದುದೂ ಕರ್ಮದೇವಿಯ ಹೃದಯವನ್ನೇ ಅಲುಗಾಡಿಸಿತು. ಮುಖವನ್ನು ಕಂಡ ಕರ್ಮದೇವಿ—ತನ್ನ ಸ್ವಪ್ನರಾಜ್ಯದ ಯುವಕನ ಪಡಿಯಚ್ಚನ್ನದರಲ್ಲಿ ನಿಟ್ಟಿಸಿದಳು. ಹೃದಯವೆಲ್ಲಾ ಅವುದೋ ಮಧುರ ರಸ ತರಂಗಿಣಿಯಿಂದ ತುಂಬಿ ಹರಿವಂತಾಯಿತು. ನಿಂತೆಡೆಯಿಂದ ಕಾಲನ್ನು ಕೀಳಲಾರದಾದಳು. ಅಂತರಿಕವಾದ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಧ್ವನಿ ಆಕೆಯನ್ನು ದನಿಗೂಡುತ್ತಿತ್ತು; ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬರಸೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು; ಮನವನ್ನು

ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಇದೇ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಬಂದುನಿಂತ ಅವುಲೆಯುನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿದ ಕರ್ಮದೇವಿ, ಒಮ್ಮೆ ಚಕಿತಳಾದರೂ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ತನ್ನ ಚಿತ್ತ ಸಂಯುಮ ಬಲದಿಂದ ಗೆಲುವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ—ಪ್ರಸಂಗಾಂತರದಿಂದ ಆ ಯುವಕನ ಪರಿಚಯುವನ್ನು ಸಖಿಯಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಳು. ಪೂಗಲ್ ವಂಶೋದ್ಭವನಾದ ರಾಜಕುಮಾರ ಸಾಧುವಿನ ವೀರವೃತ್ತವನ್ನು ತನ್ನ ಮಾತೆಯಿಂದ ಆಗಾಗ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದಿದ್ದ ಕರ್ಮದೇವಿ,—ಸಖಿನಿ ರೂಪಿಸಿದ ಯುವಕನನ್ನು—ಆ ವೀರಕುಮಾರನೆಂದೇ ತಿಳಿದಾಗ ಪರಮಾನಂದ ತುಂದಿಲೆಯಾದಳು. ತನ್ನ ಮನೋವಾಂಛಿತವು ಉತ್ತಮಿಕೆಯಲ್ಲೇ ರೂಪುದಾಳಿದುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಆ ಹೊಂಗನಸನ್ನು ತಂದಿತ್ತ ದೈವವನ್ನು ಮನಸಾ ಪೂಜಿಸಿದಳು. ಕೃತಕೃತ್ಯೆಯಾದಂತೆ ಸಖಿಯೊಡನೆ ಮೆಲುನಡೆಯ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಸ್ಥಾನವನ್ನೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಳು.

೩

ಕರ್ಮದೇವಿಯ ವಿವಾಹ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಲು ಅಹರ್ನಿಶ ವರಾನ್ವೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತರಾಗಿದ್ದ ಆ ರಾಜದಂಪತಿಗಳು, ತಮ್ಮ ಪುತ್ರಿಯ ಭವ್ಯಭಾವಿಯನ್ನಾಶಿಸುತ್ತ, ಕೊನೆಗೆ ಸತ್ಕುಲ ಪ್ರಸೂತನಾದ, ಕುಲಗೋತ್ರಗಳ ಎರಕದಲ್ಲಿ ಸರಿಹೊಂದುವವನಾದ ಮಂದರಾಧಿಪತಿ ರಾಜದಂಡನ ಪುತ್ರನಾದ ಅರಣ್ಯಕಮಲನನ್ನೇ ಪುತ್ರಿಯ ಮಾಂಗಲ್ಯ ಪದಕವನ್ನಾಗಿ ಆರಿಸಿದರು. ತಾವು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ ಈ ಸಂತೋಷ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕುವರಿಗೆ ತಲಪಿಸಲು ಆ ಪ್ರೇಮಮಯ ದಂಪತಿಗಳು ಮರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ರಾಜಕುಮಾರ ಸಾಧುವನ್ನೇ ತನ್ನ ಹೃದಯಾಧಿ ದೇವತೆಯನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದು, ಅನ್ಯಯುವಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲೇ ಸೋದರ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಕಾಣುವ ಕರ್ಮದೇವಿ, ತನ್ನ ತಂದೆತಾಯಿಗಳ ಯೋಚನೆ ಯನ್ನು ಅಗಲೇ ತಡೆಯಲಸಾಧ್ಯಳಾಗಿ, ದುಃಖಭಾರದಿಂದ ತಲೆಗುಸಿದು ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಸಾಗಿದಳು. ತಂದೆತಾಯಿಗಳನ್ನುಬಿಟ್ಟುಳಿಯುವ ಹೆಮ್ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ನೆಲಸುವ ದುಃಖದ ಮಿಡಿತವನ್ನೆ—ಆ ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ಕರ್ಮದೇವಿಯಲ್ಲೂ ಕಂಡಿದ್ದರೆ ತಪ್ಪೇನಿದೆ? ಮಗಳ ಮೌನ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನೇ ಊಹಿಸಿದ ಆ ದಂಪತಿಗಳು ರಾಜಕ್ರಮಾನುಬಂಧಿಯಾದ

ನಿಯಮಗಳಂತೆ ವಿವಾಹದ ಪೂರ್ವಕರ್ಮವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದರೆಂದರೆ—ಕರ್ಮದೇವಿಯ ಅನುರಾಗಧಾರೆಯನ್ನೇ ಪ್ರತೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅರಣ್ಯಕಮಲನು ಆನಂದಿತನಾದುದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನಿದೆ? ಅತುಲಸೌಂದರ್ಯ ಸಂಪನ್ನೆ—ಸದ್ಗುಣ ಸಂಪನ್ನೆ ರಾಜಕುಮಾರಿ ಕರ್ಮದೇವಿಯ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣದ ಶುಭ ಸಂಧಿಯನ್ನೇ ಪ್ರತೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅರಣ್ಯಕಮಲನು ರಾಜಕುಮಾರಿಯು ತನಗೆ ಪ್ರಸನ್ನಳಾದ ಬಗೆಗೆ ತನ್ನ ಪಾಲಿನ ದೈವವನ್ನೇ ನಂಬದಾದನು.

ಇತ್ತ, ಕರ್ಮದೇವಿ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನರಿತು, ದುಃಖ ಗರ್ತದಲ್ಲೇ ಮುಳುಗಾಡಿದಳು. ನಿವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಣದೆ ಚಡಪಡಿಸಿದಳು. ನಿಮಿಷದಂತೆ ಸುಖ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತೇಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಗತಮಧುರ ರಾತ್ರಿಗಳು ಗಂಭೀರವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಯ ತಾಕಲಾಟದಲ್ಲಿ ಭೀಕರವಾದ—ಉದ್ವಿಗ್ನವಾದ ಸುಳಿವನ್ನು ತಂದುವು.

ಚಿತ್ತಭ್ರಮೆಯ ಮೊದಲ ಹಂತವನ್ನೇರಿದ್ದ ಆ ರಾಜಪುತ್ರಿ ಒಂದು ದಿನ ರಾತ್ರಿ, ಮಹಡಿಯ ಹೊರನಿಂತು ಅಸ್ತಂಗತನಾಗುವ ಬಾಲಚಂದ್ರನನ್ನೇ ನಿಟ್ಟಿಸುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಆಗಲೇ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಎಚ್ಚೆತ್ತ ಸಖಿ, ಅಮಲೆ ರಾಜಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಕಾಣದೆ, ತಟ್ಟನೆ ಹೊರಬರಲು, ಕಂಬಕ್ಕೆ ದೇಹವನ್ನಾನಿಸಿ ನಿಂತು ಆಲೋಚನಾಮಗ್ನಳಾದ ರಾಜಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಕಂಡಳು. ಅಮಲೆ—ಸಹಾನುಭಾವದಿಂದ ತುಂಬಿದವಳಾಗಿ ಆಕೆಯ ಬಳಿ ಬಂದು ಮೊಣಕಾಲೂರಿ, ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಅಶ್ರು ಹನಿಯಿಕ್ಕುತ್ತಿರಲು ಕರುಣಾಪೂರ್ಣ ಹೃದಯದಿಂದ ಯೋಚನೆಯ ಕಾರಣವನ್ನು ಕೇಳಿದಳು. ಕರ್ಮದೇವಿಯು ತುಂಬಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಇಂಗಿತವನ್ನು ತಿಳಿಯಲಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನೆಚ್ಚಿನ ಗೆಳತಿಯನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ—ತನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ಮರೆಯಿಸ ಲೆತ್ನಿಸುತ್ತ—

"ಸಖಿ, ನನಗೇನಿದೆ ದುಃಖ? ಸ್ನೇಹ ಪೂರ್ಣವಾದ ಈ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂದುದೇ—ನನ್ನಿಂದಿನ ಯೋಚನೆಗೆ ಕಾರಣವಲ್ಲದೆ—ಮತ್ತೇನು?" ಎಂದಳು.

ರಾಜಕುಮಾರಿ ಕರ್ಮದೇವಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಅಮಲೆ—ನಿಜವನ್ನು ಮರೆಯಿಸಿದ ಗೆಳತಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ತಡೆಯಲಾರದ ದುಃಖದಿಂದ, ರಾಜಕುಮಾರಿಯನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುತ್ತಾ

"ಅಕ್ಕಾ, ನನ್ನಲ್ಲೂ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮರೆಸುತ್ತಿರುವೆಯಾ? ನಾನೇನು ಮಾಡಿದೆನು? ನನ್ನಲ್ಲಿಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಮರೆಯಿಸಬೇಡ. ನೊಂದಿದೆಯು ದುಃಖವನ್ನು ನಿನ್ನ ಗೆಳತಿಯಲ್ಲುಸುರಿ ಹೃದಯವನ್ನು ತುಸು ಸಡಿಲಾಗಿಸು. ಇದೇ ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ" ಎಂದಳು. ಸಖಿಯು ಕರುಣಾಪೂರ್ಣ, ಹಾಗೂ, ಸ್ನೇಹಾರ್ದವಚನಗಳನ್ನುಕೇಳಿದ ಕರ್ಮದೇವಿ–ಅಧೀರೆಯಾಗದೆ,ಆಕೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರಸೆಳೆದು, "ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಗೆಳತಿ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನಾನು ಅದೇಕೋ ಮರೆಯಲೆತ್ನಿಸಿದೆ. ನನ್ನನ್ನು ಮನಸಾ ಕ್ಷಮಿಸು. ತನ್ನ ಜೀವಿತದ ಪ್ರತಿ ಗಳಿಗೆಯನ್ನೂ ಅರಿತ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸಂಗೋಪನೆಯೇಕೆ? ನನ್ನ ಜೀವಿತದ ಜೀವಿತವು ನೀನಾಗಿದ್ದಿ. ನನಗಾಗಿ, ನಿನ್ನ ಬಾಳಿನ ಗೆಳತಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುವಿಯಾ?........

"ಗೆಳತಿ, ಇದೋ, ಇಂದು ಅಖಂಡ ವೈಭವದೊಡನೆ ವಿವಾಹ ಸಮಾರಂಭದ ಸಿದ್ಧತೆಯು ಜರಗುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ, ಇಂತಹ ಈ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲೂ ನಾನೇಕೆ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರುವೆನೆಂಬುದು ನಿನಗೆ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಮಾತಾ–ಪಿತರ ಮುಂದೆ ಹೇಳಲಾಗದ, ಅವರ ನಿಶ್ಚಯದ ಮುಂದೆ ವಿಚಾರಾಂತರವನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡಲಾಗದ ನನ್ನ ಅಸಹನೀಯ ಹೃದಯ ಸಂತಾಪವನ್ನು, ಆ ಧರ್ಮಸಂಕಟವನ್ನು ನೀನೆಂತು ಅರಿಯಬಲ್ಲೆ?" ಎಂದೆನ್ನುತ್ತ ಕರ್ಮದೇವಿ ಅದೆತ್ತಲೋ ಶೂನ್ಯದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹಾಯಿಸಿ ಅಶ್ರುಪೂರ್ಣ ನಯನೆಯಾದಳು. ಅಮಲೆ ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾಡಲೂ ಅರಿಯದವಳಾದರೂ, ಒತ್ತಿಬರುವ ದುಃಖವನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿದು, "ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಸಖಿ, ಇದೋ ನಿನಗಾಗಿ ನಾನೆಂತಹ ದುರ್ಧರ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನೂ ಹೋಗಬಲ್ಲೆ! ಜೀವಿತವೇ ನಿನ್ನ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಿದೆ. ದಯವಿರಿಸಿ ನನ್ನಂತರಂಗದ ಬಗೆಯನ್ನರಿತು, ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸು" ಎಂದಂದು, ತನ್ನ ಉತ್ತರೀಯದಿಂದ ಕರ್ಮದೇವಿಯ ಕಣ್ಣಿಂದ ಆಗ ತಾನೆ ಇಳಿಯತೊಡಗಿದ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಒರಸಿದಳು. ಅನ್ಯಾದೃಶವಾದ ಸಖಿಯೊಲವನ್ನು ಕಂಡು, ಕರ್ಮದೇವಿ "ಸಖಿ, ನಾನೇನು ಹೇಳಲಿ? ನನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನು, ರಾಜಕುಮಾರ ಸಾಧುವಿನ ಪಾದತಲದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿತವಾದೀ ಹೃದಯಕುಸುಮವನ್ನು—ನಾನೆಂತು ಅರಣ್ಯಕಮಲನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಲಿ? ಮನಸಾ ಒಮ್ಮೆ ವರಿಸಿದ ತರುಣನನ್ನು —ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಕನ್ಯೆಯಾದ ನಾನೆಂತು ಮರೆಯಲಿ? ನಿಷ್ಕಲ್ಮಷ ಪ್ರೇಮವನ್ನು

—ಪ್ರೇಮ ಪೀಯೂಷಧಾರೆಯೊಡನೆ ಮಿಲನವಾಗಿಸಿ, ಹೃದಯವನ್ನು ದಾನವಾಗಿಸಿದ ಈ ಸುಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ— ನನ್ನ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯದೆ, ನನಗೆ ಹಿತವಾಗುವದೆಂದೇ ಬಗೆದು ಪಿತೃಗಳು ನಿಶ್ಚೈಸಿದ ಈ ವಿವಾಹ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ—ನಾನೆಂತು ಆ ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ಮರೆಯಬೇಕು? ಅದೆಂತು ಅರಣ್ಯಕಮಲನನ್ನು ಒಪ್ಪಬೇಕು? ಅದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಎಂದೆಂದೂ ಒಪ್ಪದ ಮಾತು. ಎಂತಹ ಇಕ್ಕಟ್ಟು ಬಂದರೂ, ಮರಣವನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುವೆ— ವಿನಹ ಈ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಒಡಂಬಡಲಾರೆ. ಪ್ರಿಯಸಖಿ, ನನ್ನೀ ನಿಶ್ಚಿತವನ್ನು —ನನ್ನ ಮೇಲೆ ನಿನಗಿರುವ ಆದರಾತಿಶಯದಿಂದ, ನನ್ನ ಒಲವಿನ ಮಾತೆಗೆ ತಿಳಿಸುವೆಯಾ? ಇದುವೆ ನನ್ನ ಪರವಾಗಿ ನೀನು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸ. ಇದೊಂದು ಮಹೋಪಕಾರ. ಈ ಉದ್ಯಮದ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿಯೆ, ನಿನಗಿದೋ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನರ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆನು" ಎಂದಂದು ನೇರಾಗಿ ತನ್ನ ಶಯನದ ಬಳಿ ಬಂದು, ತಲೆಗುತ್ತಿ ಕುಳಿತಳು. ತಳಮಳದ ಏರು-ತಗ್ಗುಗಳಲ್ಲಿ ಓಲಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅಮಲೆ ವಿಚಾರಾಂಧಳಾಗಿ, ಕರ್ಮದೇವಿಯ ಬಳಿ ಬಂದು ಕೆಲಹೊತ್ತು ಹಾಗೆಯೆ ಕುಳಿತಳು. ನಿಮಿಷಗಳು ಘಿಮಿಷಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿ ರಾತ್ರಿಯ ಭೀಕರತೆಯನ್ನೇರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲೆ ಅಮಲೆ ಪುನಃ ಸಖಿಯ ಬಳಿ ಬಂದು ಆಕೆಯ ಮುಂಗುರುಳನ್ನು ನೇವರಿಸುತ್ತಾ, ರಾಜಕುಮಾರ ಸಾಧುವಿನ ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕಿಂತ ಯಾವ ಬಗೆಯಲ್ಲೂ ಕಡಿಮೆಯಿರದ ಅರಣ್ಯಕಮಲನ ರೂಪಸಂಪತ್ತನ್ನೂ, ನಡೆದ ವಾಗ್ದತ್ತಕ್ಕೆ ತೊಡಕು ಉಂಟಾದರೆ ಬರಬಹುದಾದ ಅನರ್ಥ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಮನಂಬುಗುವಂತೆ ವಿವರಿಸಿದಳು. ಆದರೇನು? ಕರ್ಮದೇವಿ ರೂಪಲಾವಣ್ಯಗಳನ್ನು ನೆನಸುವಳೇ? ವೀರಕ್ಷತ್ರಿಯ ಕನ್ಯೆಯಾದ ಆಕೆ ಅನರ್ಥಗಳ ಮುಂದೆ ಕುಸಿಯುವಳೇ? ಆಂತರಿಕವಾದ ಹೃದಯದೊಲವನ್ನು ಮುರಿದು ನಿಶ್ಚಿತವನ್ನು ಮೀರಿನಡೆಯುವಳೆ? ಇಲ್ಲ! ಸಖಿಯ ಮಾತನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುತ್ತಾ, "ಸಖಿ, ಇನ್ನಾ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ತರಬೇಡ. ನನಗಾಗಿ ನೀನಿದ್ದರೆ—ನೀನು ನನ್ನವಳಾಗಿದ್ದರೆ—ಇದೊ ಈಗಲೆ ನನ್ನ ಮಾತೆಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ನನ್ನ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಬಾ. ತೆರಳುವೆಯಾ?" ಎಂದು ಅಮಲೆಯನ್ನು ಹೃದಯದಿಂದಲೆ ಆಲಂಗಿಸಿ—ಮುಖವನ್ನೇ ನಿಟ್ಟಿಸಿದಳು. ಕರ್ಮದೇವಿಯ ದೃಢನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಕಂಡ ಅಮಲೆ ಮಾತಿಗೊಪ್ಪಿದಳು. ಸಖಿಯ ಒಪ್ಪಿಗೆಯ ಮುಂದೆ ಸಂತೋಷಭರಿತೆಯಾದ ಕರ್ಮದೇವಿ

ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಸಂಪನ್ನೆಯಾದ ಜಗದಂಬಿಕೆಯ ಪಾದಕ್ಕಭಿನಮಿಸಿ ಪವಡಿಸಿ ದಳು. ಅಮಲೆಯೂ ತುಮುಲವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ವಿಚಾರಗಳ ತಾಕಲಾಟ ದಲ್ಲಿ ಬಸವಳಿಯುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಅತ್ತ ಸೂರ್ಯೋದಯದ ಪೂರ್ವಭಾವಿ ಯಾಗಿ ಹೊಂಬೆಳಕನ್ನು ಚೆಲ್ಲುವ ಅರುಣನು ತಲೆದೋರಿದನು. ಅಮಲೆ ಮುಂದಿನ ಸಿದ್ಧತೆಗಾಗಿ ಮುನ್ನಡೆದಳು.

೪

ಅಮಲೆಯ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಡಕವಾದ ಕರ್ಮದೇವಿಯ ದೃಢನಿಶ್ಚಯ ವನ್ನು ಕಂಡ ಆ ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ದಿಙ್ಮೂಢರಾದರು. ಮಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾ ಯವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ, ಅರಣ್ಯಕಮಲನಿಗಿತ್ತ ಮಾತನ್ನು ಮುರಿದರೆ, ಅಸಾ ಮಾನ್ಯ ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಆತನಿಂದೊದಗಬಹುದಾದ ಮಹಾವಿಪತ್ತನ್ನು ನೆನೆದು, ತಮ್ಮ ಮಗಳ ಮತ್ತು ಅಳಿಯನ ಮುಂದಿರುವ ಮಹಾ ದುರಂತ ವನ್ನು ಸಹಿಸದಾದರು. ಈ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಪಾರಾಗಬಹುದಾದ ಉಪಾಯ ವನ್ನು ಕಾಣದೆ ಪರಿತಪಿಸಿದರು. ಕೊನೆಗಂತೂ ಶೀಲಾದೇವಿಯೆ ಮಗಳ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಹಿತೋಕ್ತಿಗಳನ್ನಾಡಿದಳು. ಆದರೂ ಕರ್ಮದೇವಿ ತಾಯಿಯ ಪಾದಕಮಲದಲ್ಲಿ ತಲೆಯಿರಿಸಿ ತನ್ನ ನಿಶ್ಚಯಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಯಾಚಿಸಿ ದಳಲ್ಲದೆ, ತನ್ನ ಮಾತನ್ನೂ ನೆರವೇರಿಸಲು ಬೇಡಿಕೊಂಡಳು. ಪುತ್ರೀ ಪ್ರೇಮದ ಸೆಲೆಯೇ ತುಂಬಿದ್ದ ▪ ಮಾತೃಹೃದಯ ಪುತ್ರಿಯ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಆಶಿಸಿ, ಹಿಂದಿರುಗಿತು. ಮುಂಗಾಣದ ಆ ದಂಪತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವನ್ನು ಅರಣ್ಯಕಮಲನಿಗೆ ತಿಳಿಸುವ ಮುನ್ನ, ಕರ್ಮದೇವಿಯ ವಿವಾಹದ ಕುರಿತು ಸಾಧುವನ್ನು ಕೇಳಲು ಮರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಕರ್ಮದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲೇ ಹೃದಯದ ಎರಕವನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿದ್ದ, ರಾಜಕುಮಾರ, ತನ್ನ ಒಲವಿನ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಮುಖದಲ್ಲೊತ್ತಿದನು. ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೇ ▪ ವಿಚಾರ ವನ್ನು ದೈನ್ಯದಿಂದ ಅರಣ್ಯಕಮಲನಿಗೂ ಸೂಚಿಸಿ, ತಮ್ಮ ನಿಶ್ಚಯ ದಾನ ಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನೂ ಯಾಚಿಸಿ, ಯಾವ ದುರಂತಗಳೂ ಕಾಲಿಕ್ಕುವ ಮುನ್ನವೇ ಬಹು ವೈಭವದಿಂದ ರಾಜೋಚಿತ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹ ವನ್ನೂ ನೆರವೇರಿಸಿದರು ಕರ್ಮದೇವಿಯ ಹಸನ್ಮುಖವನ್ನು ಕಂಡು,ರಾಜ ಕುಮಾರನ ಭವ್ಯತೆಯ ನಿಲುವನ್ನು ಕಂಡು ಆ ದಂಪತಿಗಳು ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ

ವಾಗಿ ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಬಗೆದು, ಒಂದು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಆನಂದಿತ ರಾದರೂ, ದುರ್ದವುನಾದ ಅರಣ್ಯಕವುಲನ ಭೀಕರತೆಯನ್ನು ನೆನೆದು ತವುುತ್ತರೀಯದಿಂದ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ತುಂಬಿನಿಂತಿದ್ದ ಅಶ್ರುವನ್ನೊರೆಸಲು ಮರೆ ಯಲಿಲ್ಲ.

ತನಗಿತ್ತ ವಾಗ್ದಾನಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆದ ವಿವಾಹದಿಂದ ಉರಿದೆದ್ದ ಅರಣ್ಯಕವುಲನು ಅವಮಾನಿತನಾಗಿ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸಹಿಸದಾದನು. ಮೊದಲೆ ಕ್ಷಾತ್ರತೇಜದಿಂದ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರಾಜಕುವರಾರ ಬಂದೊದಗಿದ ಅಪಮಾನ-ಖೇದಗಳಿಂದ ಸಂತಪ್ತನಾಗಿ, ಸೇನಾಸಮೇತನಾಗಿ, ವಿವಾಹಿತ ದಂಪತಿಗಳು ಸಾಗುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ವುುಂದೆ ಸಾಗಿ ದನು.--

ಇತ್ತ, ನವವಧೂವರರನ್ನು ರಾಜೋಚಿತವಾದ ಬಹುಮಾನಗಳಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿದ ಆ ರಾಜದಂಪತಿಗಳು ವರನ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕನುಗುಣವಾದ ಸಕಲ ಸಿದ್ಧತೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಬೆಂಗಾವಲಿಗೆಂದು ಸಾಕಷ್ಟು ಸೈನ್ಯವನ್ನೂ ಒದಗಿಸಿ ಅತಿ ವೈಭವದಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟರು. ಕರ್ಮದೇವಿ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳ ಕಾಲನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಅಮಲೆಯನ್ನು ಬರಸೆಳೆದಾಲಿಂಗಿಸಿ ಬಿಡುಗೆಯನ್ನು ಯಾಚಿಸಿ ವುುಂದೆ ಕಾಲಿರಿಸಿದಳು. ಆಗಲೆ ದಕ್ಷಿಣಾಕ್ಷಿಸ್ಪಂದನವಾದುದನ್ನು ಮನಗಂಡ ರಾಜಕುಮಾರಿ ಅದನ್ನಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯಗೊಡಿಸದೆ—ದೈವವನ್ನು ಮನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಶಾಂತಿಗಾಗಿ ಕೋರಿ, ಪ್ರಿಯತಮನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ದಳು. ರಾಜದಂಪತಿಗಳು ನಗರದ ಹೊರಭಾಗದ ವರೆಗೆ ಬಂದು, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಶುಭಾಶಂಸೆಯನ್ನು ಬಗೆದು, ಕಣ್ಣೀರುದುಂಬಿದರು. ಅತಿ ವೈಭವದೊಡನೆ ಸಾಧು ರಾಜಕುಮಾರ ತನ್ನ ನಗರಕ್ಕೆ ಅಭಿಮುಖನಾದನು.

*

ನಡು ದಾರಿ. ವಿಶ್ರಾಂತಿಗಾಗಿ ರಾಜಕುಮಾರ ಒಂದು ಬಯಲಲ್ಲಿ ತಂಗಿದ್ದನು. ಸೇನೆಯೆಲ್ಲವೂ ಹಾಯಾಗಿ ನೆಲೆನಿಂತಿತ್ತು. ಆಗಲೇ ಭಯಂ ಕರವಾದ ಭೇರಿವಾದ್ಯಗಳೂ,ಸೇನಾಕೋಲಾಹಲವೂ ಮೊಳಗಿದುವು. ಒಡನೆ ರಾಜಕುಮಾರನು ಎದ್ದು ನಿಂತು ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿದನು. ತನ್ನೆಡೆಗೇ ರಭಸದಿಂದ ಮುನ್ನುಗ್ಗುವ ಸೇನಾವೃಂದವನ್ನು ಕಂಡು ತನ್ನ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ

ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನಿತ್ತು ತಾನು, ಕರ್ಮದೇವಿಯನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾದೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿ, ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲು ಅಣಿಯಾದನು.

ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ ಸೇನಾಸಮೂಹದ ಮುಂದಾಳಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿದ ಅರಣ್ಯಕಮಲನನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ ಸಾಧುವು ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರವನ್ನೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡನು. ಇನ್ನೇನು? ಅರಣ್ಯಕಮಲನ ಸೇನೆಯು ರಾಜಕುಮಾರ ಸಾಧುವಿನ ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಕಾದಾಡಿ, ಜಯಭೇರಿಯನ್ನು ಮೊಳಗಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ, ರಾಜಕುಮಾರ ಸಾಧುವು ತನ್ನ ಅಲ್ಪ ಸೈನ್ಯದ ಪರಾಭವದಿಂದ ದಿಙ್ಮೂಢನಾಗದೆ, ನೇರಾಗಿ ಅರಣ್ಯಕಮಲನನ್ನೇ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲನುವಾದನು. ಕರ್ಮದೇವಿ ನಿಂತೆಡೆಯಿಂದಲೇ ದೈವವನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತ, ತನ್ನ ಮಾಂಗಲ್ಯ ಕರಂಡಕದಿಂದ ಕುಂಕುಮವೆತ್ತಿ ಹಣೆಗಿರಿಸಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪತಿಯ ವಿಜಯವನ್ನೇ ನೆನೆದಳು. ದೈವದಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟಳು. ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಮನಸಾ ಯಾಚಿಸಿದಳು. ಅರಣ್ಯಕಮಲನು ಸಾಧುವಿನ ಬರುವಿಕೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಲೇ ವೀರಾವೇಶದಿಂದ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿ, ತನ್ನೊಡನೆ ದ್ವಂದ್ವ ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಧುವನ್ನಾಮಂತ್ರಿಸಿದನು. ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧದ ಮರ್ಮವನ್ನರಿತೇಯಿದ್ದ ಸಾಧುವು ಒಂದಿಷ್ಟು ಅಳುಕದೆ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಅರಣ್ಯಕಮಲನನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದನು. ಮದಗಜಗಳೆರಡು ಭೀಕರವಾಗಿ ಹೋರಾಡುವಂತೆ ಹೋರಾಡಿ ಮುಗುಚುವಂತೆ, ಮುಗುಚಿದಲ್ಲಿಂದಲೂ ರುದ್ರಭೀಕರ ನಾದವೆತ್ತಿ ಘೀಳಿಡುವಂತೆ,–ಆ ವೀರರೀರ್ವರೂ ಬಹುಕಾಲ ಕಾದಾಡಿದರು. ಕಾದಾಡಿ ದಣಿದರು. ದಣಿದು ದಣಿದು ಭೂಮಿಯಲ್ಲುರುಳಿದರು. ಯುದ್ಧದಿಂದಲೇ ಬಳಲಿ ಬೆಂಡಾದ ರಾಜಕುಮಾರ ಸಾಧು, ತಾನು ಬಿದ್ದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತಿದ್ದ ಶಿಲಾಫಲಕದ ಮೇಲೆ ಬೀಸಲ್ಪಟ್ಟು—ಅಲ್ಲೇ ಮರಣಕ್ಕೀಡಾದನು. ಕರ್ಮದೇವಿಯ ಕುಂಕುಮವನ್ನು ವಿಧಿಯು ಅಳಿಸಿತು. ಆದರೆ.....?

ಪತಿಯ ವೀರಮರಣವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕರ್ಮದೇವಿ ಅಬಲೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಕೆಯ ಧಮನಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿದ್ದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರಕ್ತಬಿಂದುವೂ ಬಿಸಿಯೇರಿತು. ಪಾತಿವ್ರತ್ಯದ ದಿವ್ಯಸ್ರೋತಸ್ಸು ಉಜ್ವಲ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ತುಂಬಿ ಮೊರೆಯಿತು. ನೇರಾಗಿ ಕರ್ಮದೇವಿ ತನ್ನ ಪತಿದೇವನ ಬಳಿ ಸಾರಿದಳು. ಭೂಶಾಯಿಯಾಗಿದ್ದ ಪತಿದೇವನನ್ನೊಮ್ಮೆ ಕಾಲ್ಮುಟ್ಟಿ ವಂದಿಸಿ—ಕಣ್ಣೀರಿಂದದನ್ನು ತೊಳೆಯಿಸಿ, ಒಡನೆಯೇ ವೀರಾವೇಶದಿಂದ ಎದ್ದು ನಿಂತು, ಗಂಡನ

ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಸಿದ್ದ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಸೆಳೆದು, ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದದನ್ನು
ಮುಟ್ಟಿ ಮೇಲೆತ್ತಿ, ಸೂರ್ಯದೇವನನ್ನು ವಂದಿಸಿ—ಖಡ್ಗವನ್ನು ಬಲಗೈ
ಯಿಂದ ಅದುಮಿ ಹಿಡಿದು ಒಂದೇ ಏಟಿಗೆ ತನ್ನ ಎಡಗೈಯನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿ
ದಳು. ಉಕ್ಕಿ ಬರುತಿದ್ದ ರಕ್ತಧಾರೆಯನ್ನು ಅಳಿದುಳಿದು ಸೈನ್ಯ ನಿಟ್ಟಿಸು
ತ್ತಿರುವಂತೆಯೆ ಆಕೆ ಬಿದ್ದ ಹಸ್ತವನ್ನು ಕೈಯಿಂದೆತ್ತಿ ತನ್ನ ಸೈನಿಕನೊಬ್ಬ
ನನ್ನು ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಕರೆದು "ಪ್ರಿಯ ಸಹೋದರಾ, ನೀನು ಇದನ್ನು ತೆಗೆದು
ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ನನ್ನ ಮಾವನವರಿಗಿತ್ತು ಹೀಗೆಂದು ಬಿನ್ನವಿಸು: "ನಿಮ್ಮ
ಸೊಸೆಯನ್ನು ಕಾಣುವ ಹಂಬಲದಿಂದ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಸುಪುತ್ರನ ಬರವನ್ನು
ಹಾರೈಸುತ್ತಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವಿಚಾರ ನಿಮಗೀತನಕ ತಿಳಿಯ
ದಾದರೂ, ಈ ಹಸ್ತ ದರ್ಶನವು ತಮಗೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಸುವುದು. ನಿಮ್ಮ
ಮಗನೂ ಸೊಸೆಯೂ ವೀರಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಲಿದಾಡುವ ಯೋಗವನ್ನು ಕಾಣು
ವಂತಾದರು" ಎಂದು ತಿಳಿಸು ಎಂದಳು. ಸೈನಿಕನು ಮರುಮಾತನಾಡದೆ
ಅದನ್ನು ರೇಶ್ಮೆಯ ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿ ಮುಂದಡಿಯಿರಿಸಿದನು. ಮರುಗಳಿಗೆ
ಯಲ್ಲೇ ಕರ್ಮದೇವಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸೈನಿಕನನ್ನು ಬರಹೇಳಿ, ಖಡ್ಗವನ್ನವನ
ವಶವಿತ್ತು "ತಮ್ಮಾ, ವೀರಾಂಗನೆಯ ಮಾತನ್ನು ನಡೆಸು. ಇದರಿಂದ ನಿನ್ನ
ಸ್ವಾಮಿ ಸೇವೆಯು ಕೃತಾರ್ಥವಾದಂತಾಗುವುದು. ತಡವರಿಸದಿರು. ಇದೇ
ಖಡ್ಗದಿಂದ ಈ ನನ್ನ ಬಲಗೈಯನ್ನು ತುಂಡರಿಸು" ಎಂದಳು. ಆ ಭಟನು
ತುಸು ಹೊತ್ತು ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡಿ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿರಲು, ವೀರನಾರಿಯ ಆವೇ
ಶವು ಅವನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿತು. ಉಜ್ವಲವಾದ ಕಾಂತಿಯೊಡನೆ ಬೆಳಗುತಿದ್ದ
ಆ ವದನಾರವಿಂದವು ಆತನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯ ಹೊನಲನ್ನು ಹರಿಯಿಸಿತು. ಮಹಾ
ಮಾತೆ ಕರ್ಮದೇವಿಯ ಮುಂದೆ ದೀರ್ಘದಂಡ ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿ,
ಖಡ್ಗವನ್ನೆತ್ತಿ ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಪೂರೈಸಿದನು. ನೆಲಕ್ಕೆ ಸಿಡಿದ ಆ
ಕೈಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆತ್ತಿ ನಿಂತ ಭಟನನ್ನು ಆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪತಿವ್ರತಾದೇವಿ
ಹತ್ತಿರ ಕರೆದು "ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ತಮ್ಮಾ, ತಡವರಿಸದೆ ನನ್ನ ತಾಯಿಯ
ಬಳಿ ತೆರಳು. ಮಗಳು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪತಿದೇವನೊಡನೆ ಸೇರಿದಳೆಂದು
ತಿಳಿಸು. ನನಗಾಗಿ ಎಳ್ಳಷ್ಟಾದರೂ ದುಃಖಿಸಬಾರದೆಂದೂ, ಕಣ್ಣೀರಿಡಬಾರ
ದೆಂದೂ ತಿಳಿಸು. ಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಆ ಗರ್ಭ ಧನ್ಯವಾಯಿತೆಂದು
ತಿಳಿಸು. ಇಷ್ಟೆ. ಇನ್ನು ನೀನು ತೆರಳು" ಎಂದಳು. ಸ್ವಾಮಿಸೇವಾ

ದುರಂಧರನಾದಾ ಭಟನು—ಭಕ್ತಿಯಿಂದದನ್ನು ಹೊತ್ತು ನಡೆದನು. ಈ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ನಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಎಲ್ಲಾ ಜನರೂ ಬೆರಗಾಗಿದ್ದುದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯ ವೇನಿದೆ? ಮೂರ್ಛೆ ತಿಳಿದೆದ್ದ ಅರಣ್ಯಕಮಲನೂ ಕರ್ಮದೇವಿಯ ಈ ಉಜ್ವಲಕೃತ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಬಸವಳಿದು ಬಿದ್ದಲ್ಲಿಂದಲೇ ಪುನಃ ಕುಸಿದು ನೆಲ ಕ್ಕುರುಳಿದನು. ಉರುಳಿದಲ್ಲಿಂದಲೂ ತನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ನೆನೆದು ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಯಾಚಿಸುವಂತೆ, ಕಣ್ಣೀರಿಳಿಸಿದನು.

ಪತಿಗೃಹಕ್ಕೂ, ತವರಿಗೂ ತನ್ನತನವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಈ ವೀರರಮಣಿ ಪತಿದೇವನ ಬಳಿ ಬಂದು ಮೊಣಕಾಲೂರಿ ನಮಿಸಿ, ತನ್ನ ಸೈನಿಕರನ್ನು ವೀರ ಚಿತೆಯನ್ನೇರ್ಪಡಿಸಲು ಹೇಳಿದಳು. ಇಕ್ಕಡೆಯ ಸೈನಿಕರೂ ಆ ಮಹಾ ತಾಯಿಯ, ವೀರಸತಿಯ ಆಜ್ಞೆಗೆ ತಲೆಬಾಗಿದರು. ಗಂಭೀರವಾದ ಚಿತೆಯು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ತನ್ನ ಪತಿಯ ಕಳೇಬರದ ಬಳಿಯಲ್ಲೇ ಮಂಡಿಯೂರಿ ಬಾಗಿ ಕುಳಿತ ಕರ್ಮದೇವಿ, ಚಿತೆಯನ್ನು ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಬೆಳಗಲು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ತುಂಬಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡಿದಳು. ಜಯ ನಿನಾದದೊಡನೆ ವೀರಸತಿಯ ಸ್ತುತಿಯೊಡನೆ ಅಗ್ನಿದೇವನು ಆ ವೀರಸತಿಯ ಕಳೇಬರವನ್ನು ಆಹುತಿಗೊಂಡನು. ಉಜ್ವಲವಾಗಿ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದ ಜ್ವಾಲೆ, ಸುತ್ತಲೂ ಕವಿದು ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಧೂಮವೃಂದ ಆ ಮಹಾಮಾತೆಯ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ದಶದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಗಿಸಿ ತುಂಬಿಸಿತು.

ಪುತ್ರಶೋಕದಿಂದಲೂ, ವೀರನಾರಿ ಕರ್ಮದೇವಿಯ ಅನನ್ಯಾದೃಶ ಪತಿ ಭಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಶೀಲ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಮಹಾತ್ಯಾಗ ಇವುಗಳಿಂದಲೂ ಉದ್ವಿಗ್ನ ನಾದ ರಣಾಂಗದೇವನೇ ಈ ದಿವ್ಯ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಕಣ್ಣೀರಿಳಿಸಿ ಶಾಂತ ತೆಯ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗುತಿದ್ದ ಅಗ್ನಿದೇವನ ಉಡಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸೊಸೆಯ ಹಸ್ತ ವನ್ನಿರಿಸಿ ಆ ವೀರದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಶುಭವನ್ನು ಕೋರಿದನು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಕೆಲವು ದಿನ ಅಲ್ಲೇ ತಂಗಿ, ಒಂದು ವೀರ ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ, ತತ್ ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ ಒಂದು ಸರೋವರವನ್ನು ತೋಡಿಸಿ, ಒಂದು ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ದಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿದ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ಪವಿತ್ರ ಜಲವನ್ನು-ಮೃತರ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಬಯಸಿ, ಸೂರ್ಯೋನ್ಮುಖನಾಗಿ ತರ್ಪಣ ವನ್ನಿತ್ತು, ಒಂದು ಅಭೂತಪೂರ್ವ ಪುಣ್ಯ ಸ್ಮರಣೆಯ ಶಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು.

ಅದೊ, ಅದುವೆ ಆ ಕರ್ಮ ಸರೋವರ! ಅದುವೆ ಆ ದಿವ್ಯ ಸಮಾಧಿ!!

ಓಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ

ವೀರ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಕನ್ಯೆ, ಆದರ್ಶ ಭಾರತ ಮಹಿಳೆ, ಆದರ್ಶ ಸತೀಮಣಿ, ಸ್ತ್ರೀ ಚಾರಿತ್ರ್ಯ ರತ್ನಪ್ರಾಯೆ ಕರ್ಮದೇವಿ ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲೊಂದು ಸುವರ್ಣರೇಖೆಯನ್ನೆಳೆದು ಹೋಗಿದಳು. ಭಾರತವಿರುವ ವರೆಗೆ ಇಂತಹ ವೀರನಾರಿಯರ ಇತಿವೃತ್ತಕ್ಕೆ ಚ್ಯುತಿಯಿಲ್ಲ. ಮರೆಯಿಲ್ಲ ಸದಾ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ತೇಜಃಕಿರಣಗಳವು. ಈ ತೇಜಃಕಿರಣಗಳು ಇಂದಿನ ಮಹಿಳೆಯರ ಮುನ್ನಡೆಗೆ ಕೈದೀವಿಗೆಯಾಗಲಿ. ಆ ವೀರ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ನಮ್ಮ ಸಾಗು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಶುಭ್ರತೆ, ನೆಲೆ, ಕೀರ್ತಿಗಳನ್ನವು ತುಂಬಲಿ!

ಭದ್ರಂ. ಶುಭಂ. ಮಂಗಳಂ.

"ಒಂದಾಣೆ ಮಾಲೆ"ಯ ಲೇಖಕರ ಬಳಗ.

"ಒಂದಾಣೆ ಮಾಲೆ"ಯಲ್ಲಿ, ನಾಡಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಲೇಖಕರು ಬರೆಯುತ್ತಿರುವರು. ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಹೊರಡುತ್ತಿವೆ. ವಾರಕ್ಕೊಂದು ಪುಸ್ತಕ; ಪ್ರತಿ ಶನಿವಾರ ಪ್ರಕಟಣೆ; ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೆ ಒಂದಾಣೆ.

"ಒಂದಾಣೆ ಮಾಲೆ"ಯ ಲೇಖಕರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಹೆಸರುಗಳನ್ನು
ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವೆವು:

ಶ್ರೀ।ಗಳಾದ ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಗೋವಿಂದ ಪೈಯವರು, ಕೆ. ಎಸ್. ಶರ್ಮಾ-ವಿದ್ವಾನ್, ಕೆ. ಎಸ್. ಪದ್ಮನಾಭ ಆಚಾರ್ಯ--ವಿದ್ವಾನ್, ಎಮ್. ಸುಬ್ರಾಯನ್-ವಿದ್ವಾನ್, ಬಿ. ಶಂಕರ ಭಟ್-ವಿದ್ವಾನ್, ಬಿ. ಎಮ್. ಶರ್ಮ-ವಿದ್ವಾನ್, ಬಳ್ಕೂರು ಸುಬ್ರಾಯ ಅಡಿಗ-ವಿದ್ವಾನ್, ಅಮ್ಮೆಂಬಳ ಅನಂತಯ್ಯ ನಾವಡ-ವಿದ್ವಾನ್, ಡಿ. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ-ಎಡ್ವೊಕೇಟ್, ಕೋ. ಶ. ಕಾರಂತ-ಎಡ್ವೊಕೇಟ್, ಪಿ ಎಸ್. ವೆಂಕಟಕೃಷ್ಣರಾವ್, ಎಂ.ಎ.,ಬಿ.ಟಿ , ಟಿ. ಚಂದ್ರರಾಜ ಸೆಟ್ಟಿ, "ನವಗಿರಿನಂದ", ಪಿ. ವೆಂಕಟರಮಣ ಭಟ್, ಬಿ. ದಾಮೋದರ ಬಾಳಿಗ, ಬಿ. ಎ., ಅ. ಗೌ. ಕಿನ್ನಿಗೋಳಿ-ವಿದ್ವಾನ್, ಸಂ. ಜ. ರಾವ್, ಕೆ. ಸುಭಾಷಚಂದ್ರ ಶೆಣೈ, ಜಿ. ಆರ್. ಪಾಂಡೇಶ್ವರ್ (ಸಂಪಾದಕ: 'ಜಯ ಕರ್ನಾಟಕ'), ಎಲ್. ಎಸ್. ನಾಯಕ್, ಡಾ। ವಿ. ಆರ್. ಭಟ್, ಡಾ। ಎಸ್. ಪಿ. ಭಟ್, ವೈದ್ಯಗುರು ಎಂ. ಆರ್. ಭಟ್. ಕುಡ್ಪಿ ವಾಸುದೇವ ಶೆಣೈ, ಮೊದಲಾದವರು.

ದಿ। ಎಮ್. ಎನ್. ಕಾಮತರ ಪ್ರಹಸನಗಳು 'ಒಂದಾಣೆ ಮಾಲೆ' ಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಪ್ರಕಟವಾಗಲಿವೆ.

'ಒಂದಾಣೆ ಮಾಲೆ'ಯ ಯಾವ ಪ್ರಕಟಣೆಯೂ 16+4 ಪುಟಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಪ್ರಕಟಣೆಗಳಲ್ಲಿ 28, 32 ಅಥವಾ 36 ಪುಟಗಳಿರುವುವು.

ಎಲ್ಲ ನ್ಯೂಸ್ ಏಜಂಟರಲ್ಲೂ ಪುಸ್ತಕ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಲ್ಲೂ ದೊರೆವುದು.
ಅಥವಾ
ಒಂದಾಣೆ ಮಾಲೆ,
ಪ್ರಭಾತ ಆಫೀಸು, ರಥಬೀದಿ, ಮಂಗಳೂರು-೧.

೧. ಕಾರ್ಕಳದ ಚರಿತ್ರೆ — ಶ್ರೀ। ಡಿ. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ, ಎಡ್ವೊಕೇಟ್.
೨. ಮರ್ಜಿ [ಏಕಾಂಕ ಪ್ರಹಸನ] — ದಿ। ಎಂ. ಎನ್. ಕಾಮತ್.
೩. ದರ್ಶನದ ಕಥೆಗಳು — ಶ್ರೀ। ಬಿ ಶಂಕರ ಭಟ್ಟ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ। ಬಿ.ಎಂ.ಶರ್ಮಾ.
೪. ಅಳುವಿನ ಹೊಳೆ ಮತ್ತು ಕೇಶವಭೂಪ [ಮಕ್ಕಳ ಕಥೆಗಳು] — "ನವಗಿರಿನಂದ."
೫. ಶರಾಬಿನ ಪೀಪಾಯಿಂಗಳು — ಶ್ರೀ। ಬಳ್ಳ್ಕಾರು ಸುಬ್ರಾಯ ಅಡಿಗ.
೬. ಗುಮಾನಿಕವಿಯ ಉಪದೇಶ ಶತಕ — ಶ್ರೀ। ಅಮ್ಮೆಂಬಳ ಅನಂತಯ್ಯ ನಾವಡ.
೭ ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆಯೇ? — ಶ್ರೀ। ಟಿ. ಚಂದ್ರರಾಜ ಸೆಟ್ಟಿ.
೮. ಚತುರ ಚಮತ್ಕಾರ — ಡಾ। ಎಸ್. ಪಿ. ಭಟ್.
೯. ಸತೀ ಸಾವಿತ್ರಿ [ಏಕಾಂಕ ನಾಟಕ] — ಶ್ರೀ। ಪಿ. ವೆಂಕಟರಮಣ ಭಟ್ಟ.
೦. ಆಭರಣಗಳ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಥೆಗಳು. — ಶ್ರೀ। ಬಳ್ಕಾರು ಸುಬ್ರಾಯ ಅಡಿಗ.
೧. ಭಾರತದ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲಗಳು. (ದ್ವಿತೀಯ ಮುದ್ರಣ.)
೨. ಕಾಲುಬಳೆಯ ಕತೆ — ಶ್ರೀಮತಿ ಬಿ. ಎಸ್. ರತ್ನಮ್ಮ.
೩. ಭಾರತದ ನಾಲ್ಕು ಕಲಶಗಳು — ಶ್ರೀ। ಟಿ. ಚಂದ್ರರಾಜ ಸೆಟ್ಟಿ.
೪. ವ್ಯಸನದಿಂದ ಲಾಭ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಥೆಗಳು — ಶ್ರೀ। ಎಲ್. ಎಸ್. ನಾಯಕ.
೫. ಸುಭಾಷಿತ — ಶ್ರೀ। ಎಂ. ಸುಬ್ರಾಯನ್, ವಿದ್ವಾನ್.
೬. ೧೮೫೭ರ "ಸಿಪಾಯಿದಂಗೆ" — ಶ್ರೀ। ಸುಭಾಷ್ಚಂದ್ರ ಶೆಣೈ, ಬದಿಯಡ್ಕ.
೭. ಅಕಾಂಡತಾಂಡವ (ರೇಡಿಯೋ ನಾಟಕ) — ಶ್ರೀ। ಬಿ. ದಾಮೋದರ ಬಾಳಿಗ, ಬಿ.ಎ.
೮. ಸಾಹಸದ ಕಥೆಗಳು — ಶ್ರೀ। ಕುಡ್ಪಿ ವಾಸುದೇವ ಶೆಣೈ.
೯. ಸಂಜ್ಞಾ ಜ್ಞಾನಕೋಶ (ಪ್ರಥಮ ಭಾಗ) — ಡಾ। ಎಸ್. ಪಿ. ಭಟ್.
೦. ಪಂಡಿತನ ಪಿಟೀಲು — ಶ್ರೀ। ಕುಡ್ಪಿ ವಾಸುದೇವ ಶೆಣೈ.
೧. ಭೂಗಯಾತ್ರೆ (ಆಚಾರ್ಯ ವಿನೋಬಾಭಾವೆ) — ಶ್ರೀ। ಎಲ್. ಎಸ್ ನಾಯಕ್.
೨ ಸಂಗ್ರಾಮಸಿಂಹ (ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಥನ) — ಶ್ರೀ। ಅ. ಗೌ. ಕಿನ್ನಿಗೋಳಿ ವಿದ್ವಾನ್.
೩. ಧರ್ಮ ಶಿಕ್ಷಾ — ಶ್ರೀ। ಕೋ. ಶ ಕಾರಂತ, ಬಿ.ಎ.,ಬಿ.ಎಲ್., ಎಡ್ವೊಕೇಟ್.
೪. ಮಹಾತ್ಮ — ಶ್ರೀ। ಎಲ್. ಎಸ್. ನಾಯಕ್.
೫. ಮೀರಾಬಾಯಿ (ಏಕಾಂಕ ನಾಟಕ) — ಸಂ ಜ. ರಾವ್.
೬. ವೀರರಮಣಿ ಕರ್ಮದೇವಿ — ಶ್ರೀ। ಕೆ. ಎಸ್. ಶರ್ಮಾ, ವಿದ್ವಾನ್.

‡ ಈ ಗುರುತು ಹಾಕಿದ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರತಿಗಳು ಮುಗಿದಿವೆ.

Edited, Printed & Published by K. V. Shenoy
at The Prabhat Printers, Ltd., Mangalore.